

Hallituksen toimintakertomus vuodelta 2021

Yleistä

OP-Eläkesäätiö on perustettu vuonna 1955 ja vuosi 2021 oli sen 67 toimintavuosi.

OP-Eläkesäätiö vakuuttaa lakisääteistä työeläketurvaa täydentävää lisäeläkettä osalle OP Ryhmän työntekijien palveluksessa oleville henkilöille

OP-Eläkesäätiö on suljettu uusilta työntekijöiltä 30.6.1991.

Vuoden 2021 lopussa OP-Eläkesäätiön toimintapiiriin kuului:

- 193 (213) työnantajaa
- 1005 (1147) työntekijää

OP-Eläkesäätiö noudattaa kirjanpidossaan tasaavaa kirjanpitojärjestelmää. OP-Eläkesäätiön lukuja ei yhdistetä OP Ryhmän tilinpäätökseen.

Vuoden 2021 keskeisiä tapahtumia

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus kestävyyyteen liittyvien tietojen antamisesta rahoituspalvelusektorilla (EU 2019/2088) edellyttää, että finanssimarkkinatoimijat ja rahoitusneuvojat julkaisevat verkkosivullaan toimintaperiaatteet, joita sovelletaan kestävyysriskien huomioon ottamiseen sijoituksia koskevassa päätöksenteossa. Lisäksi asetus edellyttää finanssimarkkinatoimijoita ja rahoitusneuvoja julkaisemaan verkkosivullaan toimintaperiaatteet haitallisten kestävyysvaikutusten huomioon ottamisesta. OP-Eläkesäätiön hallitus hyväksyi osaltaan OP Ryhmän yhteiset kestävyysriskeihin liittyvät toimintaperiaatteet 28.1.2021. Periaatteet on julkaistu verkkosivustolla osoitteessa op.fi/op-ryhma/vastuullisuus/sitoumukset-ja-linjaukset.

Toukokuussa pidettiin hallituksen teemakokous, jossa ulkopuoliset asiantuntijat kertoivat laajemmin eläkesäätiölain uudistuksesta sekä kestävyysriskien mittaamisesta ja huomioimisesta sijoitustoiminnassa.

Hallintoneuvosto päätti sääntömuutoksista 16.9.2021, joissa huomioitiin eläkesäätiölain uudistus 1.1.2022 alkaen ja lakisääteinen perhe-eläkeuudistus 1.1.2022 alkaen. Sääntömuutosten voimaantulo edellyttää Finanssivalvonnan vahvistusta, jonka odotetaan tulevan alkuvuonna 2022.

OP-Eläkesäätiön aktuaari Lauri Ojala teki Finanssivalvonnalle ilmoituksen laskuperustekorona alentamisesta 2,25 prosentista 1,75 prosenttiin. Laskuperustekorona alentamisen vuoksi OP-Eläkesäätiön eläkevastuut kasvoivat 31.12.2021 noin 20 miljoonaa euroa.

Käsitellyt eläkehakemukset

	2021	2020
Vanhuuseläke	507	1176
Työkyvyttömyyseläke	5	5
Kuntoutustuki	1	1
Osatyökyvyttömyyseläke	3	3
Osatyökyvyttömyys. kuntoutustukena	4	2
Perhe-eläke	45	34
Hautausavustukset	151	123
Sairausavustukset	52	48
Yhteensä	768	1 392

Eläkkeensaajien lukumäärä 31.12.

	2021	2020
Vanhuuseläke	8327	8448
Varhennettu vanhuuseläke	27	29
Työkyvyttömyyseläke	50	48
Osatyökyvyttömyyseläke	19	17
Kuntoutustuki	1	2
Osakuntoutustuki	4	3
Perhe-eläke	504	524
Yhteensä	8932	9 071

Maksettujen eläkkeiden määrä

	2021	2020
Vanhuuseläke	22 422 300	24 658 300
Varhennettu vanhuuseläke	175 800	194 100
Työkyvyttömyyseläke	29 500	31 300
Osatyökyvyttömyyseläke	6 500	3 200
Kuntoutustuki	100	1 400
Osakuntoutustuki	2 500	2 600
Perhe-eläke	1 725 700	1 720 200
Hautausavustukset	694 100	554 100
Sairausavustukset	81 100	94 600
Yhteensä	25 137 600	27 259 800

Maksussa olevia eläkkeitä tarkistetaan työeläkeindeksillä. Vuoden 2021 työeläkeindeksiluku on 2631 ja maksussa olleita eläkkeitä 1.1.2021 korotettiin 0,5 (1,2) prosentilla.

Kannatusmaksu

OP-Eläkesäätiö ei ole perinyt vuoden 2003 jälkeen kannatusmaksuja.

Työnantajat maksoivat OP-Eläkesäätiön sääntöjen 12 §:n 2 momentin mukaisesta lisäeläketurvan parantamisesta vastuunkattamismaksuja yhteensä 0,1 (0,9) miljoonaa euroa.

Eläkevastuu

OP-Eläkesäätiön eläkevastuu oli 400,1 (390,3) miljoonaa euroa.

Vastaisten eläkkeiden eläkevastuu oli 120,8 (118,5) miljoonaa euroa.

Alkaneiden eläkkeiden eläkevastuu oli 247,1 (239,5) miljoonaa euroa.

Eläkevastuuseen sisältyy lisäksi indeksikorotusvastuuta 32,3 (32,3) miljoonaa euroa.

Sijoitustoiminta

Pandemia eteni neljässä aallossa

Vuonna 2021 maailmalla oli neljä korona-aaltoa. Aalloista huolimatta maailman talouden kasvu oli vahvaa, mihin vaikutti töiden uudelleenjärjestelyt ja finanssipoliittinen elvytys. Vuoden viimeinen virusmuunnos oli pelätyn kaltainen eli sellainen, joka läpäisee rokotesuojan. Omikron levisi vuoden loppupuolella.

Suhtautuminen finanssipolitiikkaan muuttui

Sekä töiden uudelleenjärjestely että kevyt finanssipolitiikka ovat tulleet pandemian myötä jäädäkseen. Yleinen suhtautuminen velkaan muuttui. Yhdysvaltain budjetin alijäämä kasvoi viime vuonna ennätyselliseksi. Nykyisillä ennusteilla Yhdysvaltain budjetin alijäämä on 5 %-yksikön luokkaa seuraavat 10 vuotta. Euroopassa käynnistyivät puheet väljemmistä yhteisistä budjettikriteereistä. Jos jatkossa vastaan tulee rahoitusongelmia, velka tullaan yhä avoimemmin rahoittamaan keskuspankista.

Inflaatio kiihtyi, mutta kevyt rahapolitiikka jatkui

Inflaatio palasi vuonna 2021 laajalla rintamalla. Kun äärimmäisen kevyt rahapolitiikka yhdistyi kevyeen finanssipolitiikkaan, inflaation kiihtyminen oli selviö. Inflaatiossa oli kolme isoa ajuria. Kiinan tuottajahintainflaatio nousi kaksinumeroiselle tasolle, mikä nosti globaalisti tavaroiden hintoja. Energia- ja ruokainflaatio kiihtyivät samaan malliin kuin vuoden 2007 hyödykekuplassa. Globaali talous kärsi poikkeuksellisesta työvoimapulasta. Erityisesti Yhdysvalloissa palkkainflaatio lähti liikkeelle, kun osa työntekijöistä siirtyi aikaistetulle eläkkeelle. Demografian muutos näkyi ensimmäistä kertaa työmarkkinoilla.

Vuonna 2021 keskuspankit lanseerasivat käsitteen väliaikaisesta inflaatiosta, johon vedoten ne eivät kiristäneet rahapolitiikkaa inflaation kiihtyessä. Ajatus oli antaa inflaation kiihtyä hieman yli 2 prosentin, mutta se kiihtyi Yhdysvalloissa 7 ja Saksassa 6 prosenttiin. Kun kuluttajien ostovoima alkoi heikkenemään, väliaikaisuuden käsitteestä luovuttiin Yhdysvalloissa. Yhdysvaltain keskuspankki ilmoitti aloittavansa korkojen nostot, mutta Euroopan keskuspankki ei tehnyt vastaavaa ilmoitusta. Kun kasvuvauhti oli selvästi yli ja korot olivat selvästi alle inflaation neutraalin tason, inflaation kiihtyminen jatkui entuudestaan. Keskuspankkien joulukuun kokouksien päätösten odotettiin olevan käänös globaalissa rahapolitiikassa. Mitään suurempaa käänöstä ei tapahtunut.

Kiinan kysyntäreformi käynnistyi

Vuosi 2021 alkoi kiinalaisten teknologiyritysten ojentamisella. Hyvin nopeasti selvisi, että kyseessä ei ole pieni kurinpalautus vaan alkusoitto suuressa kysyntäreformissa, jota pitää verrata 1970-luvun lopun Deng Xiaopingin suureen "Open Doors" tarjontareformiin. Kiinalla on kolme suurta tavoitetta reformissa. Reformin keskeisin idea on pienentää eriarvoisuutta ja vahvistaa kotimaista kulutusta. Kiina on vakaassa käsityksessä, että Yhdysvaltain hallitsemassa globaalissa järjestyksessä sillä ei ole mahdollisuuksia kasvaa, joten reformi korostaa omavaraisuutta kaikilla keskeisillä alueilla. Reformin taloudellinen tavoite on kestävä kasvu, mikä tarkoittaa ylivelkaantuneisuuden kääntämistä laskuun. Kun Kiina ei enää jatkossa turvaudu jättimäisiin elvytyksiin, globaalin suhdanteen riippuvuus Kiinasta pienenee. Euroopan riippuvuus Kiinasta on kasvanut viimeisen kymmenen vuoden aikana, joten reformi on huono asia Euroopan viennille, lyhyellä aikavälillä.

Geopoliittiset jännitteet kasvoivat

Vuosi 2021 oli kasvavien jännitteiden vuosi. Kasvanut yleinen aggressio heijastui laajasti myös geopoliittisiin riskeihin. Geopolitiikan kolme riskiä ovat Venäjän akuutti uhkavaatimus Ukrainaa kohtaan, Kiinan krooninen uhkavaatimus Taiwania kohtaan ja Iranin ydinaseohjelma. Kaikki nämä kriisit ovat umpikujassa. Venäjä on esittänyt vaatimuksia, joihin Yhdysvallat ei voi suostua. Yhdysvallat on avoimesti sanonut pitävänsä Taiwanin itsenäisyyttä elintärkeänä, mitä Kiina ei voi hyväksyä. Yhdysvallat on uhannut tuhota Iranin ydinohjelman, mutta Iran ei ole luopumassa ydinaseen kehittämisestä. Retoriikassa henkii ehdottomuus, jolloin aiduille neuvotteluille ei jää tilaa.

Korot, osakkeet ja raaka-aineet nousivat, mutta reaalikorko laski

Markkinoita, korkoja ja osakkeita, tarkasteltaessa korot ovat olleet avainasemassa jo kymmenen vuotta, ja niin ne olivat viime vuonnakin. Korot nousivat, mutta ne olivat poikkeuksellisen matalat suhteessa talouden aktiviteettiin ja inflaatioon. Viime vuoden korkoja kannattaakin tarkastella reaalisesti eli suhteutettuna inflaatioon. Niin poikkeuksellinen viime vuosi ja koko 2010-luku ovat olleet, että vertailujakso pitää hakea aina 1940-luvulta. Tuolloin toisen maailmansodan jälkeinen jälleenrakennus rahoitettiin negatiivisilla reaalikoroilla. Tämä vertaus antaa mittasuhteen korkojen tasolle. Koska poikkeuksellisen matalat reaalikorot nostavat osakkeita, viime vuodesta tuli loistava osakevuosi. Reaalikorkojen mataluutta selittää raaka-aineinflaation kiihtyminen. Viime vuosi olikin loistava kaikissa hyödykkeissä.

OP-Eläkesäätiön koko sijoitusomaisuuden käypäarvo vuoden lopussa oli 594 (526) miljoonaa euroa. Sijoitusomaisuuden kirjanpidollinen nettotuotto oli 59,7 (0,1) miljoonaa euroa. Koko sijoitusomaisuuden markkinaehtoinen tuotto oli 17,3 % (3,9 %).

Osakemarkkinoiden tuotot olivat vahvoja. OP-Eläkesäätiön noteerattujen osakesijoitusten tuotto oli 31,0 % (7,9 %). Listattujen osakesijoitusten osuus sijoitusomaisuudesta vuoden lopussa oli 29,1 % (29,4 %).

Korkosijoitusten osuus sijoitusomaisuudesta oli vuoden lopussa 37,7 % (37,7 %) ja niiden markkinaehtoinen tuotto oli 5,2 % (2,6 %).

Kiinteistösijoitusten markkina-arvo oli vuoden 2021 lopussa 130,4 (113,3) miljoonaa euroa ja se koostuu suorista ja epäsuorista kiinteistösijoituksista sekä metsä- ja infrastruktuurisijoituksista. Kiinteistösijoitusten markkina-arvoilla laskettu osuus OP-Eläkesäätiön sijoitusomaisuudesta oli 21,9 % (21,5 %) mukaan lukien sijoitukset kiinteistörahastoihin. Kiinteistösijoitusten vuoden 2021 toteutunut tuotto oli 23,1 % (2,5 %).

Vaihtoehtoihin sijoituksiin luetaan raaka-aine-, listaamattomat osake- ja hedge-rahasto –sijoitukset, kiinteistövakuudelliset lainat sekä lainarahastot ja epälikvidit lainat. Kokonaisuutena vaihtoehtoisten sijoitusten osuus sijoitusomaisuudesta oli vuoden 2021 lopussa 11,3 % (11,4 %).

OP-Eläkesäätiö on julkaissut internetsivulla www.op.fi/elakesaatio omistajaohjauksen ja vastuullisen sijoittamisen periaatteet.

Riskienhallinta

OP-Eläkesäätiö pyrkii hoitamaan lakisääteistä työeläketurvaa täydentävän lisäeläketurvan vakuuttamisen niin, että sen ei tarvitse periä työnantajiltaan kannatusmaksuja. Toiminnan merkittävin riski liittyy siihen, että toteutunut sijoitusomaisuuden tuotto jäisi alle vähimmäistuottotavoitteen. Riskin toteutuessa useampana vuotena peräkkäin tämä johtaisi kannatusmaksujen perintään. Eliniän systemaattisesta pitenemisestä aiheutuva riski eläkevastuun riittävyydelle on myös merkittävä.

OP-Eläkesäätiön hallitus vastaa sijoitustoiminnasta ja hyväksyy riski- ja vakavaraisuusarvion (ORSA) sekä sen pohjalta laaditun varojen sijoittamista koskevan sijoitussuunnitelman. Sijoitussuunnitelmassa määritellään sijoitusomaisuudelle tuotto- ja riskitasot sekä tavoitejakauma, sen vaihteluvälit, vertailuindeksit sekä sijoitustoimintaan kohdistuvat muut rajoitukset.

Eläkelaitoksen vastuullinen aktuaari laatii vuosittain ennusteen eläkevastuun ja eläkemenojen kehityksestä. Tämän pohjalta sijoitusomaisuuden allokatiossa otetaan huomioon eläkevastuun luonteen asettamat vaatimukset sijoitustoiminnalle turvaavuuden, tuottavuuden ja likviditeetin osalta sekä OP-Eläkesäätiön riskinkantokyky. Lisäksi huolehditaan sijoitusten tarkoituksenmukaisesta hajauttamisesta.

Sijoitustoiminnan tuottojen vuotuista vaihtelua vastaan tasoittavana elementtinä toimii OP-Eläkesäätiössä oleva ylikate ja indeksikorotusvastuu. Eläkevastuun riittävyydestä aiheutuvaa riskiä hallitaan turvaavilla ja laitoksen erityispiirteet huomioon ottavilla laskuperusteilla.

Sijoitussuunnitelman noudattamista valvotaan seuraamalla sijoitusomaisuuden toteutunutta allokaatiota ja sijoitustoimintaan kohdistuvia muita rajoituksia. Vakavaraisuustasosta, sijoitussuunnitelman ja muiden sääntöjen ja määräysten noudattamisesta raportointiin säännöllisesti toimitusjohtajalle ja hallitukselle.

Henkilöstö

Henkilöstön määrä vuoden 2021 lopussa oli 3 henkilöä.

Ulkoistetut palvelut

OP Osuuskunta:

- Markkinointi ja viestintäpalvelut
- HR-palvelut
- Hankintapalvelut
- Assistenttipalvelut
- Käännöspalvelut
- Toimitilapalvelut
- Turvallisuuspalvelut
- Työasema- ja puhepalvelut
- Yleispalvelut
- Taloushallintopalvelut
- Sisäinen tarkastus
- Riskienhallinta ja Compliance
- Lakipalvelut
- Perintäpalvelut

OP Varainhoito Oy

- OP-Eläkesäätiöllä on täyden valtakirjan varainhoitosopimus OP Varainhoito Oy:n kanssa
- Sijoitustoiminnan operatiivisesta hoitamisesta vastaa OP Varainhoito Oy:n vakuutusyhtiöiden sijoitustoiminta -osasto

Porasto Oy

- tietojärjestelmät vakuuttamiseen, eläkkeiden käsittelyyn, eläkkeiden maksamiseen ja eläkkeensaajien tunnistautumista edellyttäviin internetpalveluihin
- aktuaaripalvelut
- asiantuntijalääkäripalvelut
- lakipalveluita

OP-Eläkesäätiö omistaa Porasto Oy:n osakkeista noin 12,8 %.

Vastuullinen matemaatikko

Lauri Ojala, SHV, Porasto Oy

Tilintarkastaja

OP-Eläkesäätiön hallintoneuvosto valitsi kevätkokouksessaan tilintarkastajaksi KPMG Oy Ab:n, joka on edelleen nimennyt OP-Eläkesäätiön vastuulliseksi tilintarkastajaksi KHT Tiia Katajan.

Hallitus

Varsinaiset jäsenet

Työnantajien edustajien nimittämät jäsenet

Matti Nykänen, OP Osuuskunta, puheenjohtaja
Ilmo Aronen, Lantmännen Feed Oy
Kai Kalajainen, OP Vähittäisasiakkaat Oyj
Olli Näsi, varapuheenjohtaja, Satakunnan Osuuspankki

Työntekijöiden edustajien nimittämät jäsenet

Aija Heikkilä, OP Osuuskunta
Marjo Närhi, Pohjois-Savon Osuuspankki
Pekka Rintala, Etelä-Pohjanmaan Osuuspankki

Varajäsenet varasijajärjestyksessä

Työnantajien edustajien valitsevat jäsenet

Hannakaisa Länsisalmi, OP Osuuskunta
Vesa Aho, OP Osuuskunta
Mika Kivimäki, Päijät-Hämeen Osuuspankki
Taina Kallio, OP Osuuskunta

Työntekijöiden edustajien valitsevat jäsenet

Outi Savola, Länsi-Uudenmaan Osuuspankki
Sari Neuvonen, Suur-Savon Osuuspankki
Inkeri Kuloharju, Länsi-Suomen Osuuspankki

Hallintoneuvosto

Työnantajien valitsevat jäsenet

Varsinaiset jäsenet

Katja Kuosa-Kaartti, puheenjohtaja, Etelä-Suomen OP-liitto
Arto Appelgren, Pohjois-Suomen OP-liitto
Taija Jurmu, Pohjois-Suomen OP-liitto
Eero Hettula, Länsi-Suomi - Sydkusten OP-liitto
Ilkka Ojanen, Sisä-Suomen OP-liitto
Risto Pekkanen, Etelä-Suomen OP-liitto 1.12.2021 asti
Mika Kainusalmi, Etelä-Suomen OP-liitto 2.12.2021 alkaen
Lassi Uotila, Sisä-Suomen OP-liitto

Varajäsenet

Tuomo Jokinen, (1. varasija), Länsi-Suomi - Sydkusten OP-liitto 1.12.2021 asti
Minna Nore, (1. varasija), Länsi-Suomi - Sydkusten OP-liitto 2.12.2021 alkaen

Työntekijöiden valitsevat jäsenet

Varsinaiset jäsenet

Tarja Koponen, Itä-Suomen OP-liitto

Inkeri Kuloharju, Länsi-Suomi - Sydäkusten OP-liitto 1.8.2021 alkaen

Tarja Moisander, OP:n keskusyhteisö ja Helsingin OP

Irma Romo-Salonen, Etelä-Suomen OP-liitto

Marja Syrjäsalu, Länsi-Suomi - Sydäkusten OP-liitto 31.7.2021 asti

Anttijuksi Vikman, varapuheenjohtaja, Sisä-Suomen OP-liitto

Varajäsenet

Juha Isojärvi (1. varasija), Pohjois-Suomen OP-liitto

Hallinnon kokoukset

Hallintoneuvosto kokoontui 2 kertaa.

Huhtikuun 15. päivä Teams-kokouksessa

- Vahvistettiin tilinpäätös ja myönnettiin vastuuvapaus hallitukselle ja toimitusjohtajalle
- Valittiin tilintarkastaja ja päätettiin tilintarkastajan palkkio
- Pidettiin Poraston toimitusjohtaja Mika Kivisen katsaus Poraston toimintaan
- Pidettiin OP-Eläkesäätiön varainhoitajan katsaus
- Pidettiin OP-Eläkesäätiön toimitusjohtajan katsaus OP-Eläkesäätiön toiminnasta

Syyskuun 16. päivä Teams-kokouksessa

- Pidettiin OP Varainhoidon salkunhoitaja Jussi Hyödyn esitys inflaation vaikutuksesta globaaliin sijoitusmarkkinaan
- Pidettiin OP-Eläkesäätiön varainhoitajan katsaus
- Pidettiin OP-Eläkesäätiön toimitusjohtajan katsaus ja suuntaviivat seuraavalle vuodelle
- Päätettiin hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenten palkkioista
- Hyväksyttiin OP-Eläkesäätiön sääntömuutoshakemus

Hallituksen kokouksia pidettiin vuoden aikana 6 kertaa.

Hoitokulut

OP-Eläkesäätiön hoitokulut olivat 1,2 (1,4) miljoonaa euroa ja sijoitustoiminnan hoitokulut olivat 1,3 (0,7) miljoonaa euroa.

Palkitsemisen periaatteet

OP-Eläkesäätiön hallintoneuvosto vahvistaa vuosittain luottamushenkilöille maksettavat palkkiot ja palkkioperiaatteet.

OP-Eläkesäätiön hallitus päättää henkilöstön ja toimitusjohtajan palkka- ja palkkiopolitiikasta.

OP-Eläkesäätiö seuraa toiminnassaan OP Ryhmän palkka- ja palkkiopolitiikan periaatteita.

OP-Eläkesäätiöllä on käytössä kannustinjärjestelmä, joka koskee koko henkilöstöä. Kannustinjärjestelmän kriteerit vahvistetaan OP-Eläkesäätiön hallituksessa.

Palkka- ja palkkioperiaatteissa on otettu huomioon eläkesäätiölain vaatimukset tehokkaasta ja varovaisesta hallinnosta sekä epäterveen riskinoton ja eturistiriitojen välttämisestä.

Palkitsemisjärjestelmä ei ole ristiriidassa vakuutettujen ja etuudensaajien etujen kanssa.

OP-Eläkesäätiön palkitsemisen periaatteet on julkaistu OP-Eläkesäätiön internetsivulla www.op.fi/elakesaatio.

Taloudellinen tulos

OP-Eläkesäätiön kirjanpidolliseksi tulokseksi muodostui 21,8 (-9,4) miljoonaa euroa.

Tilikauden jälkeiset tapahtumat

Vuoden 2022 alusta tuli voimaan uusi Laki lisäeläkesäätiöistä ja lisäeläkekassoista, joka vaikuttaa myös katesäännöksiin. Vuoden vaihteessa ollut omaisuus ei kokonaisuudessaan ole katteessa uusien sääntöjen mukaan.

Ukrainan sota, Venäjälle asetetut pakotteet ja mahdolliset vastapakotteet aiheuttavat merkittävää epävarmuutta sijoitustoimintaan vuonna 2022. OP-Eläkesäätiön vakavaraisuus ja kateasema ovat kuitenkin säilyneet hyvällä tasolla alkuvuoden epävarmuudesta huolimatta.

Tulevaisuuden näkymät

OP-Eläkesäätiön toimintapiiri on suljettu uusien OP Ryhmään palkattavien henkilöiden osalta, minkä vuoksi OP-Eläkesäätiön toimintapiiriin kuuluvien henkilöiden määrä supistuu vähitellen eläkkeelle jäämisen ja OP Ryhmässä päättyvien työsuhteiden päättymisen vuoksi.

Finanssivalvonnan odotetaan hyväksyvän OP-Eläkesäätiön sääntömuutoshakemuksen alkuvuonna 2022.